Al. Bardieru

NOROCEL-DEGEȚEL

EDITURA ION CREANGĂ — BUCUREŞTI, 1978

Al. Bardieru

NOROCEL-DEGEŢEL

Copertă și ilustrații de
FRANCISC KALAB

NOROCEL-DEGEȚEL

Să zice că trăia odată un om și omul acela era harnic și foarte bun gospodar. Muncea cu nevastă-sa din zori și pînă-n noapte tîrziu, aveau de toate, vorba ceea, să mai trăiască zece guri pe lîngă ei, totuși erau foarte mîhniți în suflet, din pricina că nu-i bucurase cerul măcar cu un singur copil. Ar fi vrut să fie și ei în rînd cu lumea ; să aibă cine le zice tată și mamă, să aibă cine-i îngriji la bătrînețe și cine să le moștenească agonisita. Pentru aceasta, încercară cîte-n lună și-n stele și tot degeaba.

Amu, de unde și pînă unde auziră ei despre o bătrînică de pe undeva dintr-un fund de sat, care cică făcea și desfăcea și care știa și toaca-n cer și cum omul

la necaz nu precupețește nici cheltuială, nici osteneală, alergară și la ea și-i povestiră despre necazul lor.

Făcîndu-i-se milă babei de nenorocirea lor, le spuse că ea nu se pricepe într-al de astea, dar ca să le fie de ajutor, le-a spus că a auzit de la bunica bunicului ei, iar aceea de la răzbunica lor, cum că ar fi trăind o farmazoană undeva într-o pădure, și că aceea, dacă o mai fi trăind și acuma, e singura care le-ar fi de folos.

— Da' să fim înțelepți, urmă baba, că pînă acolo fiind cale lungă, se cere osteneală, răbdare și cheltuială. Dacă socotiți că le aveți, porniți-vă ; dacă nu, atunci mai bine stați pe loc și nu vă prăpădiți vremea degeaba.

— Pentru o treabă ca asta, găsim noi de toate, mătușico, numai te rugăm să fii bună și să ne îndrumezi cam încotro s-o apucăm, ca să ajungem la sălașul acelei fermecătoare despre care ne-ai pomenit.

— Dragii mei, la întrebarea asta n-am să pot să vă dau un răspuns lămurit, deoarece eu, ce-am cumpărat aceea vînd ; totuși să știți de la mine că nimereala-i pe vîrful limbii. Întrebați în drumul vostru și pe unul și pe altul și veți da și peste cel care vă va îndruma.

Mulțămiți și de atîta, că de acuma baba le aprinse-n suflet o rază de nădejde, gospodarii noștri își luară rămas-bun și cum au ajuns acasă și-au pregătit îndată cele de trebuință și au și pornit la drum. Au mers ei cît au mers, tot întrebînd pe cine întîlneau și, iacă au ajuns în sfîrșit într-o pădure și aici dădură peste un prisăcar atît de slab și bătrîn, că rămăsese numai umbra din el.

Îi povestesc ei cine sînt și ce caută, iar bătrînelul, în loc de răspuns, le-a dat mai întîi cîte un fagure de miere și o ulcică cu apă rece, apoi zîmbi a rîde și-i bucură cu vestea mult așteptată, că locul pe care se află e chiar pădurea căutată. Cît despre farmazoană, o pot găsi, ținînd drumul drept înainte și le arătă o potecuță care li se deschidea în față.

Mulțămiră ei prisăcarului și mergînd pe potecuța arătată, odată cu seara au ajuns și la sălașul fermecătoarei. Au bătut în ușă, dar n-au primit nici un răspuns. Au mai tropăit, s-au mai învîrtit în jurul bujdei, iar au mai bătut în ușă, dar în zadar. Dacă au văzut că nu-i nici o mișcare, omul nostru și-a luat

inima-n dinți, a pus mîna pe clanță și ce să vezi ? Cum a atins-o, ușa se și izbi de perete, căci era atît de veche de te mirai cum de se mai ține-n țîțîni. Au intrat tiptil în casă, vorba vine casă, că de fapt nu era decît o chilioară, de n-aveai nici unde învîrti mîța de coadă, cu pereții afumați, hornul povîrnit, gata, gata să se prăvale, și-n colo gol și pustiu.

Cum stăteau ei și se priveau îngroziți, iacă parcă li se păru c-ar fi auzit foindu-se cineva pe cuptor. Trage gospodarul rogojina care servea ca paravan și cînd colo vede o cioarsă de babă, slabă, uscată, numai oase și piele, iar gura împreunată cu nasul, întocmai ca o arătare de la miezul nopții.

— Cine-i acolo ? întrebă ea cu glasul abia șoptit.

— Noi ! oameni buni ! Am venit să te rugăm ceva.

— N-am putere ca să mă ridic. Dați-mi demîncare și o gură de apă și pe urmă stăm de vorbă.

Scoate femeia din traistă un fagure de miere, pe care li-l dăruise prisăcarul, îi dă și o ulcică cu apă și după ce baba se mai întremă puțin, se ridică în

capul oaselor și începu a-i lua la descusut ; că cine-s, de unde-s și cine i-a adus tocmai la sălașul ei, de vreme ce nu mai ține minte de cînd n-a mai călcat pe la ea picior de pămîntean.

— Nevoia ne-a adus, bunicuțo, răspunse omul și-i povesti necazul care i-a scos din casă, punîndu-i pe drumuri.

— Măi, dragii mei, dacă vi-i inima atît de aprinsă pentru a avea copii, iacătă eu am să vă fac să aveți destui ; fără să mai întindă la vorbă, scoase dintr-o cotruță un ulcior astupat la gură cu un ciocălău și i-l dădu omului cu legămînt ca să nu-l destupe, decît cînd vor ajunge acasă, altminteri nu se va alege nimic din osteneala lor.

Bucurîndu-se de așa dar, băgară îndată ulciorul în traistă și o luară la sănătoasa cu frică, nu cumva să se răzgîndească baba. Cum au ajuns acasă, nici n-au apucat bine să-și lepede sumăieșile din spate, c-au și scos ciocălăul și îndată ce l-au scos, ce să vezi ? Unde au prins a țîșni pe gura ulciorului sumedenie de copii, cari ieșeau și ieșeau și nu se mai terminau.

Semănau ei ce-i drept a copii, dar erau nişte gîgîlici aşa de caraghioşi, de te prindea mila şi te umfla şi rîsul, căci erau unii numai cît un degeţel, alţii cît cărăbuşul, unii cît ghinda, fiecare cum se întîmplase. După ce s-au mîntuit de ieşit, s-au îngrămădit toţi în jurul gospodarului, au început a se scînci şi chiar a plînge, cerînd demîncare că-s lihniţi de foame.

— Na ! măi femeie, c-am pus-o de mămăligă, zise omul nostru, căutînd mereu în jos şi ferindu-se să nu-şi strivească balaurii. De ştiam de una ca asta, mă lăsam păgubaş de asemenea dar.

Cum spuse acestea, făcu semn nevesti-si cu ochiul, iar ea, nici una nici două înşfăcă mătura de după uşă şi prinse a-i mătura, în timp ce el, cu o vărguţă de alun îi aştepta în prag şi pe care-l atingea, lat îl lăsa.

Şi uite aşa, nevasta-i mătura, iar el îi cotîrjea, pînă s-a luminat casa şi în sfîrşit s-au potolit scîncetele şi ţipetele. După ce se văzură descotorosiţi de aşa pacoste, răsuflară bieţii de ei uşuraţi şi se aşezară la masă, căci îi prinsese şi foamea de atîta muncă şi

hoinăreală prin lume. Pe cînd ospătau ei şi se minunau, grăind despre cele întîmplate, femeia, inimă miloasă, cum sînt de obicei aproape toate femeile, face către bărbatul său şi-i zice :

— Măi omule, am făcut noi o treabă nu tocmai potrivită, dar am făcut-o de nevoie, fiindcă erau prea multe guri de hrănit ; totuşi după mintea mea, parcă n-ar fi fost rău să lăsăm măcar unul în viaţă, ca să aibă cine ne purta de grijă pe cînd vom ajunge la bătrîneţe.

Abia mîntui vorba, că iacă numai ce auziră de pe undeva glas piţigăiat ca de copil :

— Eu v-aş putea zice tătucă şi mămucă...

Gospodarii rămaseră înlemniţi. Priveau împrejur, se uitau în sus şi-n jos, dar nu vedeau pe nimeni, deşi glasul îl auziseră destul de bine.

L-au poftit ei să iasă de unde se află şi să vină cu ei la masă, dar el nu şi nu că cică se teme să nu-l omoare ca pe fraţii săi. Îl mai poftiră şi a doua oară, dar tot degeaba.

Dacă văzură și văzură că arătarea nu se dă ieșită la lumină, se puseră pe căutate. Scotociră, răscoliră, întoarseră casa pe dos și totuși nu dădură de el, de parcă ar fi vorbit din altă lume. Cînd aproape să le-hămetisiseră de căutat și erau gata, gata să se lase păgubași, nu știu ce-i trece prin gînd femeii să-l caute și sub căușul din covată. Întoarce ea căușul și iacă năzdrăvanul de băiat, care tremura acolo de frică, uns de făină peste tot. L-au luat în brațe bucuroși, l-au spălat, l-au sărutat și cum tot omul trebuie să poarte un nume, i-au zis la repezeală, Norocel să se numească, pentru că se născuse în zodia norocului de a scăpat cu zile.

Și-l iubeau bieții oameni și se fuduleau cu el și-l îngrijeau și-l cohăiau, căci la dreptul vorbind aveau și cu ce se mîndri, pentru că băiatul era isteț, vorbăreț și frumușel ca un bujorel din grădină, cuminte și ascultător, totuși într-o zi le făcu bucata, să vedeți cum.

Avea gospodarul treabă la cîmp, să rărească porumbul. Norocel de colo sări de pe vatră și de tot ca să-l ieie și pe el.

— Caută-ți de treabă, măi băiete, îl potoli taică-su, tu nu vezi că ești numai cît un ciot? Vrei să te prăpădești prin cele dudăie?

Ți-ai găsit cu cine să te înțelegi! că băiatul era hotărît și nu lăsa dintr-ale lui, cu una cu două. Și tot așa că el merge, taică-su că nu-l ia, și s-au ciorovăit cît s-au ciorovăit, pînă cînd omul, ieșind din casă, înjugă boii la car și plecă tot fără el. Norocel însă, inimos din fire, a mai stat ce-a mai stat, s-a mai jucat, a mai zburdat și cînd i-a venit la socoteală, a întins-o la cîmp, bucuros să fie măcar cu privitul, dacă nu și cu ajutatul. Acolo s-a dat jos, sub o frunză de brustur și privea la taică-su cum rărește, cum copilește, cum duce copileții cu brațul și-i pune în car. Stătea și tăcea de frică să nu se deie de gol, c-a făcut șotia.

Cînd a ajuns soarele la crucea amiezii, omul priponi boii ceva mai într-o parte și se culcă sub car, ca să-și hodinească ciolanele după atîta muncă. O boală de bou, mai bine nu-i voi spune, ajunge cu păscutul tocmai

lîngă Norocel și odată numai ce-ntinde limba și înghite frunza de brustur, cu tot cu băiat.

Gospodarul dormea liniștit și nu știa nici cu spatele despre cele întîmplate. La căderea serii, puse din nou boii la car și porni bucuros spre casă. Pînă aici toate bune, decît ce să vezi? Pe la o bucată de cale, bagă el de seamă că atunci cînd îndeamnă boul din brazdă și-i zicea: „Cea, Joian", un glas subțire, aidoma cu cel al lui Norocel, îl îngînă și spune: „Hăis, Plăvan". Mai zice el încă o dată pentru dumerire și glasul îl îngînă din nou; întoarce de acuma vorba pe dos și zice „Hăis Joian", iar glasul răspunde: „Cea, Plăvan."

Oprește omul boii, se dă jos din car, caută, se uită, descarcă pînă și copileții, fiindcă-l cam pălise bănuiala c-ar putea fi vorba de vreo tănoasă a lui Norocel, însă degeaba, că nu vede nimic din ceea ce bănuia. Porni din nou la drum, dar abia apucă a deschide gura, să îndemne boii, că iată glasul începu din nou să-l îngîne.

„Mare lucru să nu-mi fi făcut bucata pehlivanul de băiat, că tot se ținea grapă să-l iau și, fiindcă n-am vrut, o fi venit de capul lui, iar aici amestecîndu-se

cu iarba, l-o fi înghițit boii, își zise el. Altminteri nu-mi pot închipui, cum se poate să-i aud glasul și totuși să nu dau de urmele lui nicăieri." Supărat la culme c-au rămas iar singurei, gospodarul aruncă măruntaiele în părîul care trecea chiar pe acolo pe lîngă drum și alergă într-un suflet acasă, să-i împărtășească și nevesti-sa nenorocirea care s-a abătut asupra lor.

Amu, spuie cine ce-o vrea, însă adevărul e că omul cînd are zile scapă și din apă și din foc și din toate, cum a scăpat și Norocel, mînca-l-ar mama, căci cu noroc s-a născut pe lume.

Ce vreți, mai mare noroc decît acela, că-n vreme ce-l duceau valurile la vale, gata, gata să-l împingă într-un vîrtej și să-i facă de petrecanie, iacă se-ntîmplaseră tocmai atunci niște băieți pe mal, iar Norocel, auzindu-le glasul, începu să strige cît îl ținea gura :

— Săriți, oameni buni, nu mă lăsați, că mă înec !

Băieții, auzind glas de copil în primejdie, săriră repede în apă și traseră măruntaiele pe uscat.

Cînd colo, ce să vadă ? Abia apucară a le întinde pe iarbă, că numai ce zbughi din ele un ciot de copil

mărunțel cît un ciocălău și zvîrlindu-le un mulțumesc din fugă, o și rupse la sănătoasa cu chip să poată ajunge înaintea lui taică-su acasă, ceea ce s-a și întîmplat, încît, cînd intră omul în ogradă și dădu cu ochii de băiat, rămase înlemnit și nu mai știa ce să creadă, că doar cu cîteva ceasuri înainte-i auzise glasul în burta boului. Îi povestește și femeii întîmplarea, încît ea de colo face către el și-i zice :

— Te pomenești că ți s-a părut, măi omule !

— Doar nu eram beat, măi femeie, cum să mi se pară ?

În sfîrșit, au lăsat-o baltă, că tot n-o puteau scoate la capăt. Bine că-și văd odorul teafăr și nu i s-a întîmplat cum se bănuise.

După cele întîmplate, băiatul începu să-și ieie vînt și creștea, frate, de parcă s-ar fi luat la întrecere cu ceilalți băieți de seama lui. Și uite așa, anii treceau, băiatul creștea și se făcea voinic și frumos, de umblau fetele moarte după el, mai ales că se trăgea și din oameni gospodari și care fată n-ar vrea să intre într-o gospodărie, la toate de-a gata ? Amu, părinții,

vrînd să-l vadă cît mai repede căpătuit, i-au ales o fată cuminte și tot din oameni avuți și-au trîntit o nuntă de s-a adunat lume de pe lume și-a ținut cheful o săptămînă întreagă.

După nuntă, tinerii s-au mutat în gospodăria lor, tot însă în aceeași ogradă cu părinții și trăiau în fericire și belșug, încît nu mai doreau nimic altceva decît pace și sănătate, că altceva nu le mai lipsea nimic.

Într-o zi, pe cînd stăteau cu toții la masă, Norocel face către cei de acasă :

— Tătucă și mămucă, iacă, noi trăim bine și avem de toate, da' oare bunicuța cum o mai fi ducînd-o, sărmănica de ea ?

— Măi dragă, dacă v-a prins dorul de ea și nu vi-i greu, n-aveți decît să faceți un drum pînă acolo, că de-acu' e mult mai ușor s-o nimeriți față de cît am horhăit noi pînă să dăm de urmele ei, răspunse gospodarul. Gata. Zis și făcut. Chiar de a doua zi, tinerii însurăței își pregătiră cele de trebuință și porniră la drum.

Nu mai este nevoie să vă spun că de data asta au nimerit-o foarte ușor, decît că se cam supărară, fiindcă au găsit-o luptîndu-se cu moartea și, de mai întîrziau doar o singură zi, n-o mai găseau cu viață.

Gospodina cea tînără, văzînd cum-îi treaba, își suflecă repede mînecile de la cămașă, puse apă de lăutoare, a spălat-o, a lăut-o, a pieptănat-o, i-a dat schimburi noi, adică cum s-ar zice, a pregătit-o pentru călătoria cea fără întoarcere.

Înainte însă de a închide ochii, bătrînica îi rugă — printre sughițuri și lacrimi — s-o înmormînteze sub cireșul din fundul grădinii și dac-or vrea și-or putea să-i poarte și comîndul.

— Fii pe pace, bunicuțo, că atîta lucru vom avea noi obraz să-l facem, răspunse Norocel.

După ce se iertară și-i sărutară mîna, baba închise ochii și închiși au rămas. Și iacă așa m-am suit pe-o cioată și v-am spus povestea toată.

GĂINA BOGHETĂ CU INIMA VRĂJITĂ

Cică trăia odată un om și omul acela era așa de sărac și necăjit, încît nici capul nu îndrăznea să scoată în lume din pricina sărăciei.

Amu, cît a fost burlac, mai calea-valea, că de se culca, nimeni nu-l trăgea de coate ; de se scula, nimeni nu stătea cu ochii pe el, dar de cînd avea și o droaie de copii...

A mai ținut piept cît a putut și cum a putut, dar dacă a văzut și-a văzut că se zbate de-a surda ca peștele pe uscat, s-a hotărît să plece în lume în căutarea norocului și abia după ce l-a găsi să se întoarcă înapoi la ai săi.

Gata. Zis şi făcut. Cu acest gînd şi-a luat într-o bună zi trăistuţa pe băţ şi sărăcia de dîrlog şi hai la drum.

A mers el cît a mers şi după o bucată de cale a ajuns în sfîrşit într-un sat, pe la o vreme de seară, şi-a vrut să mîie acolo.

Nu ştiu însă cum se făcea că pe la care bătea, tot izgonit ieşea, fiindcă nimerea pe la nişte cheaburani din cei zgîrciţi şi ruginiţi, care nu cred flămîndului şi nici nu-i înduioşează lacrimile drumeţului.

Şi tot aşa hăituit şi ocărît şi de ici şi de colo, era cît pe ce să fie scos din sat, dacă nu se milostivea o biată bătrînică, la care îşi mai încercase deznădăjduit norocul.

Baba, văzîndu-l străin şi obosit, îl pofti bucuroasă în bordeiaşul ei. După ce îl omeni şi-i află necazul, îl sfătui să meargă drept înainte încă trei ani, trei luni, trei săptămîni şi trei zile, fiindcă la capătul acelui drum va da de palatul Norocului.

Tot de la babă a aflat că stăpînul acelui palat e plecat cam de mult de acolo, însă a lăsat în loc doi balauri chiori, care străjuiesc zi şi noapte şi n-aţipesc decît doar printre picături, numai la cîntatul cocoşilor de la miezul nopţii.

Atunci e singurul prilej cînd te poţi strecura printre ei. Şi-acu, fiindcă veni vorba, să vă lămuresc şi de ce-i spunea ea treaba asta.

Îi spunea, fiindcă printre orătăniile palatului se afla o găină boghetă cu inima vrăjită şi cine ar fi izbutit să-i mînînce inima devenea pe loc năzdrăvan.

Şi de vreme ce omul nostru tot era pornit în căutarea norocului, baba îl sfătui să se ostenească pînă acolo, că poate totuşi s-ar putea alege cu ceva folos. Dacă izbuteşte, n-are voie să dezvăluie nimănui taina, alminteri i se duce de rîpă toată socoteala.

Pe spusele babei, săracul o şi luă din loc, chiar a doua zi în zori, şi-ntr-adevăr, la capătul celor trei ani de drum, ajunse cu bine la palatul Norocului.

Cum s-a văzut acolo, a potrivit treburile după cum fusese sfătuit şi, după ce a pus mîna pe găină, o şi luă la sănătoasa înapoi spre casă. Cînd l-au văzut ai săi, i-au sărit bucuroşi înainte, care dincotro, iar nevastă-sa nici nu l-a lăsat să răsufle bine, şi în loc să-l

întrebe de sănătate, l-a şi luat la descusut, că pe unde a umblat, cum i-a mers, ce i-a adus şi tot mărunţişuri de acestea, după cum o ajungea mintea şi capul.

După ce, în sfîrşit, i-a mai contenit meliţa, omul scoate foarte liniştit găina din traistă şi întinzîndu-i-o zîmbeşte a rîde :

— Poftim, iacă ce ţi-am adus.

— O găină ? face ea mirată.

— Dacă-ţi place, dacă nu, o iau şi pe asta şi mă duc înapoi de unde am venit.

— Vai de mine, măi omule, măcar nu spune la nimeni că te-or rîde şi copiii.

În sfîrşit, ce mai calea-valea, găina începu să se ouă chiar a doua zi şi ciudat lucru că nu făcea ouă ca toate ouăle, ci însemnate cu un brîuşor de aur în jur şi nişte slove de argint, pe care nu le putea dezlega nimeni, nu c-ar fi fost scrise pe vreo limbă păsărească, ci din pricină că pe vremea aceea ştiutorii de carte dintr-o ţară se puteau număra pe degetele de la o singură mînă. La vreo săptămînă de la întîmplarea asta, gospodarul nostru trimise la tîrg pe băiatul cel mai mare

cu ouăle de vînzare. Toţi cîţi vedeau minunăţia aceea de brîuşor se opreau în loc de teamă să n-aducă vreo drăcie în casă.

A mai stat băiatul ce-a stat, dar dacă a văzut şi-a văzut că-şi pierde vremea de pomană, s-a hotărît să se lase păgubaş de aşa cîştig.

Cînd tocmai era gata să-şi strîngă marfa, iaca coboară din trăsură un cogeamite boieran, care oblicind de pe la te miri cine despre ce-i vorba, trase hoţeşte cu ochiul la slove şi desluşindu-le taina, a şi făcut tîrgul cu băiatul, ba l-a chemat deoparte şi i-a spus c-ar vrea să stea de vorbă şi cu tatăl său în nişte treburi foarte grabnice.

Îl pălise dragostea din bun senin, pentru că scria că cine va mînca inima găinii care le-a ouat devine pe loc năzdrăvan.

Şi-acu, să stăm strîmb şi să judecăm drept, care din noi n-ar vrea să dea peste asemenea noroc, darmite un boieran care nu visa decît bogăţii şi iar bogăţii? În sfîrşit, ce-a fost, ce n-a fost, destul că gospodarul s-a şi înfăţişat a doua zi la boier, care, şiret din fire

cum era, îl luă cu vorba pe departe, şi-i destăinui, chipurile numai între patru ochi, cum c-ar avea nevoie de un om de încredere; fiindcă a auzit de prin lume despre cinstea şi hărnicia lui, s-a gîndit că el ar fi cel mai potrivit pentru o astfel de slujbă.

— Cucoane, zise omul, nehotărît mai întîi, dă-mi voie să mă sfătui cu nevasta, să vedem ce spune şi ea, şi mîine vă aduc răspunsul dacă da sau ba.

— Bine. Fie şi aşa cum spui tu, însă vezi, te rog să nu întîrzii prea mult cu răspunsul, ca să nu mă dai de sminteală.

— Nici o grijă, cucoane. Şi-ntr-adevăr că s-a ţinut de cuvînt.

Boierul, cum l-a văzut sosit cu toată pojijia, i-a făcut repede vînt cu nişte treburi tocmai peste al şaptelea hotar, iar pe gospodină a pus-o să-i pregătească o zeamă pe cinste din găina cea boghetă.

Femeia, nebănuindu-i vicleşugul, îi împlini dorinţa, atîta numai că una-i nimereala şi alta-i potriveala, cum bunăoară s-a întîmplat şi aici.

Că ce să vezi ? Împielițații de copii, adiindu-le pe la nări aburi de borș proaspăt, s-au pus de pîndă și cînd mama lor a ieșit cu treburile pe afară, ei au tăbărît pe oală și, cum s-a făcut, cum s-a dres că norocul a căzut tocmai pe mezin, pe care, să nu uit să vă spun, îl chema Mihalu. Cînd de acu', pe la vremea amiezii, veni și boierul. Dar mai ia inima dacă ai de unde !

Caută el prin strachină, vîntură borșul, întreabă, ispitește, izbește, tună, fulgeră, însă degeaba.

Femeia strîngea din umeri că nu știe nimic și-ntr-adevăr că nici nu știa. Abia după ce s-a mai potolit furtuna și-a adus aminte că i-ar fi văzut pe cei doi băieți mai vîrstnici dînd tîrcoale bucătăriei, așa că mare lucru să nu fi făcut ei șotia.

Cînd auzi boierul vorba asta, se-nroși ca racul și din clipa aceea își puse gînd rău asupra băieților.

Mihăluță însă, care era de acum năzdrăvan, oblici planul stăpînului ; de aceea, noaptea se furișau la culcare în podul fînăriei.

Două nopți le-a mers, pînă a prins de veste boierul. Și-atunci Mihăluță își luă fratele și duși au fost.

Au mers ei cît au mers și după o bucată de vreme au ajuns într-o țară unde împăratul își scosese tocmai atunci fata în pețit, că pesemne așa se măritau fetele pe vremea aceea, iar învoiala era așa : domnița să-și aleagă un loc undeva într-un foișor și de acolo să tot arunce în sus o coroniță de aur la trecerea fiecărui pețitor și pe capul căruia se va opri aceasta, acela să-i fie alesul inimii și urmaș la tronul împărăției.

Amu, Mihăluță, care știa ce știa, s-a gîndit să-l bage mai întîi în pîine pe fratele său, că despre el îi venea mult mai ușor să se descurce.

Cu acest gînd s-au amestecat și ei în gloata tinerilor și cînd unul din sfetnici le făcu semn de pornire, pețitorii se puseră veseli în mișcare, dar care cum trecea, pleca precum venise.

Abia cînd trecu fratele lui Mihăluță, coronița i se opri drept pe creștet, de parcă i-ar fi așezat-o anume o mînă nevăzută.

După întîmplarea asta, domnița coborî bucuroasă și chiar de a doua zi se începură pregătirile de nuntă. Mihăluță, care de acuma nu mai avea nici un rost

să mai încurce degeaba ploile pe acolo, își luă rămas bun de la fratele său și porni mai departe la drum în căutarea norocului. Din fericire, n-a trebuit să vîntu-re prea multă lume, fiindcă numai ce păși hotarul celeilalte împărății, că iacă și acolo împăratul își scoase fata în pețit, de parcă s-ar fi sfătuit măriile lor să pornească treaba în aceeași vreme. Numai că aice se cam schimbară lucrurile, întrucît domnița asta, ținîn-du-se cea mai isteață fată din lume, a trimis știre pețitorilor că cine are curajul să năzuiască la mîna ei va trebui să-i răspundă la trei întrebări și cine dintre toți va avea acest noroc o va lua de soție și tronul moștenire, în schimb, cine se împotmolește, capul jos fără nici o judecată. La auzul acestei vești, mulți ti-neri începură să cam bată lăturile, fiindcă oricît de ispititoare ar fi fost domnița, tronul, bogățiile sau ran-gurile, cînd e vorba de viață, parcă tot e mai aproape pielea decît cămașa.

Mihăluță însă, dimpotrivă, de îndată ce auzi vestea, o și luă din loc spre palat, pentru că, la urma urmei i-ar fi fost și rușine unui cogemete năzdrăvan să se

împiedice de niște cioturi de întrebări, fie ele izvorîte chiar din mintea celei mai pricepute și mai istețe fete din lume.

Unul din sfetnici, care străjuia intrările, văzîndu-l pe Mihăluță așa de tînăr și frumos, i se făcu milă de el și luîndu-i tinerețea drept îndrăzneală, îl sfătui să se lese păgubaș de așa cîștig, întrucît toți cîți nesocotiră pri-mejdia au plătit cu capul nechibzuința.

Și, ca să-și întărească și mai vădit spusele, îi arătă o poliță pe care stăteau înșirate mulțime de tigve de ale pețitorilor, așteptînd bineînțeles să le sporească numă-rul și alți tovarăși îndrăzneți.

Degeaba însă stăruința sfetnicului, că Mihăluță nici nu voi să audă de ea, ci merse întins la domniță, gata să-i înfrunte mîndria.

Fata, stînd pe un tron de aur și înconjurat de sfet-nici, cum îl văzu intrînd îi și puse întrebările, dar el, fără nici o sfială, îi răspunse la toate ca de pe carte, încît ea, nemaiavînd încotro, coborî ciudoasă din jilț și din clipa aceea se începură pregătirile de nuntă.

În sfîrșit, că i-a fost cu voia sau nu, asta-i altă poveste, destul că nunta s-a făcut, iar ei s-au mutat într-un palat nou-nouț, unde-și petreceau traiul în mare belșug.

De la o bucată de vreme însă pe domniță începu s-o cam înghimpe demonul ispitei, fiindcă nu-i stătea nicicum a bun faptul îngenuncherii sale și deci căuta cu orice preț să descopere taina. Pe lîngă ea, și mamă-sa.

Azi așa, mîine așa, l-au tot păscut ele cît l-au păscut, pînă cînd într-o zi, domnița i-aruncă vorbă chipurile așa cam în șagă cum că se miră de ce i-a lăsat de căruță pe atîția crai și feți frumoși care se țineau cu mult mai fudui și totuși au căzut.

Mihăluță pufni în rîs și cu asta ocoli răspunsul, iar domnița, înțelegînd că nu l-a nimerit, a rîs și ea mînzește, așteptînd alt prilej mai norocos. După o bucată de vreme, iar l-a luat la descusut, însă de data asta nu s-a lăsat pînă ce n-a scos de la el tot ce trebuia să afle.

Mezinul, uitînd pentru-o clipă sfatul babei, îl împinse păcatul să dezvăluie ceea ce trebuia să ţie taină, ş-atunci, ce să vezi ?

Abia apucă a deschide gura, că numai ce se pomeni că inima odată-i face zvîc, şi-n aceeaşi clipă trecu în pieptul soţii-sa şi dacă trecu, se cheamă că de acu' dumneaei deveni năzdrăvană, şi-apoi las-o pe ea să-ţi arate ce-i poate cojocul.

Nu mai departe că l-a scos tot atunci din casă fără nici o para chioară în chimir şi l-a lăsat gol-goluţ pe drumuri asupra iernii.

Văzîndu-se bietul de el ajuns dintr-o dată la sapă de lemn, a mai răbdat ce-a răbdat, a mai lucrat pe ici, pe colo, pînă ce într-o bună zi, răzbindu-l răbdarea, şi-a luat tălpăşiţa de pe locurile acelea blestemate şi dus a fost. Amu, pe unde a mers şi cît a mers, nu ştiu, destul că după o bucată de cale ajunse într-o pustietate de codru şi tocmai cînd se socotea mai singur şi mai părăsit, iacă întîlneşte o biată bătrînică şi, din noroc şi mulţămesc, intrară în vorbă, iar el ca cel căzut la

supărare îi povesteşte şi ei paţania cu fata împăratului.

Ciudat însă că baba, în loc să-l caine, zîmbi a rîde şi-i destăinui un lucru neaşteptat, cum că în pădurea în care a nimerit fără să vrea, cresc şi două soiuri de pomi cu poame vrăjite, încît, dacă mănînci din unul, te prefaci pe loc în dobitoc ; din celălalt dacă guşti, îţi recapeţi din nou chipul avut. De aice pornind, baba rîse şireată, îi făcu cu ochiul şi ce i-o mai fi şoptit, nu ştiu, atîta ştiu că Mihăluţă a şi-nceput a tufli poame din amîndoi pomii şi făcînd calea-întoarsă veni la palat şi se puse de pîndă în aşteptarea domniţei. A stat el cît a stat şi, cum a văzut-o că apare în cerdac, începu a striga cît îl ţinea gura ;

Hai la mere,
Hai la pere,
Proaspete şi gustoase,
Pentru domniţe frumoase.

Soaţă-sa, cam pofticioasă din fire, auzind glasul străinului, că el şi-l schimbase anume ca să nu fie cunoscut, îi făcu semn să poftească pînă la ea.

Alergă el într-un suflet, că doar pentru asta și venise, și cum puse coșul jos, îi și întinse un măr din cele care știa că-s cu pricina. Cînd colo ce să vezi? Abia l-atinse domnița cu buzele că pe loc se și prefăcu în măgăriță ca toate măgărițele.

Atunci mezinul, nici una, nici două, îi aruncă căpăstrul pe cap și porni cu ea spre palatul fratelui său.

Cum au ajuns și erau de acuma gata să urce scările, Mihăluță scoate încetișor un măr din celălalt soi și numai cît i l-a atins de buze, că iacă domnița noastră își recapătă din nou chipul avut, ba părea parcă și mai frumoasă de cum fusese înainte, atîta numai că nu mai era năzdrăvană.

— Ei, drăguțo, ți-a plăcut cum s-a învîrtit roata? apoi urcară veseli la braț, de parcă nimic deosebit nu s-ar fi întîmplat.

Amu, c-or mai fi trăind și azi sau nu, nu știu, că nu le-am mai avut grija; am auzit însă de pe la alții că după cele întîmplate, domnița s-a dat la brazdă și căsnicia ce-a urmat a fost frumoasă.

NOROCUL ȘI MINTEA

Cică trăia odată un om, și omul acela era sărac, dar nu din pricină că n-ar fi avut minte, ci că s-ar fi născut fără noroc.

Și și-a adus el nevastă în casă, cu nădejde că poate măcar ea a fi mai norocoasă. Cînd colo și după însurătoare tot sărac a rămas, ș-atunci, dacă a văzut și-a văzut că nici așa n-a scăpat de sărăcie, a lăsat toate baltă și-a plecat într-o bună zi în lume în căutarea norocului, cu jurămînt să nu se întoarcă pînă ce n-a da de urmele lui.

Și cum mergea așa, amărît, flămînd și obosit, se opri la o fîntînă să-și potolească măcar setea dacă nu și

foamea. Acolo, de unde și pînă unde, dădu peste un bogătan care se oprise și el tot la popas.

Amu, fiind numai ei singurei, intrară în vorbă ca să nu stee degeaba și din una alta, săracul îi istorisi povestea vieții sale și-l rugă pe bogătan să-l îndrumeze dacă cumva știe cam încotro s-o mai apuce ca să poată da de urmele norocului. Boierul l-ascultă cu răbdare, iar la urmă, în loc de răspuns, îi zise :

— Măi omule, dacă tu crezi că numai lipsa norocului e vina sărăciei tale, atunci, află că acu ai dat tocmai peste ceea ce căutai. Și ca să te încredințezi că nu mint, poftim, ține punga asta cu galbeni, și dacă te-a ajuta mintea și te vei căpătui cu ei, atunci nu-mi datorezi nimic, nici o lețcaie ; dar dacă, dimpotrivă, vei irosi bănuții fără nici un folos, atunci te îndatorez să-mi dai îndoit față de cît ți-am dat. Ei, ce zici ? Te prinzi așa sau nu ?

— Mă prind, cocoane, cum să nu mă prind, că doar numai un prost ar da cu piciorul într-un astfel de noroc, răspunse bucuros săracul și înșfăcînd punga se întoarse vesel la ai săi.

Cum sosi acasă, hai să se apuce de treabă, că avea cu ce urni nevoia din loc. Fiind însă cam sucit din fire, se gîndi el ce se gîndi, se suci, se chibzui și ca să nu facă o treabă ca toată lumea, se apucă de cumpără de la un boier toate girezele de paie, și după ce le plăti colo cinstit, le dădu foc, prefăcîndu-le pe toate într-un morman de cenușă. Cînd l-întrebă boierul că de ce a făcut asemene nemaipomenită nerozie, el îi răspunse foarte liniștit că vrea să puie la încercare norocul.

— Cucoane, cu bani gheață știu și eu că se poate îmbogăți tot prostul, vreau însă să văd cum s-a descurca norocul cu gălbănașii prefăcuți în cenușă.

Și ca să-l înfunde și mai strașnic, tocmi cîteva care, ca să încarce cenușa și s-o răstoarne undeva într-o baltă spre a-i pierde cu desăvîrșire urma. La început, căruțașii auzind despre ce-i vorba, pufniră în rîs și-și dădură ghionturi, socotindu-l smintit, că numai unul ca acela se putea gîndi la o treabă ca aceea. După ce văzură însă că omul stăruie și le plătește cinstit înainte, s-au prins și au pornit la drum.

Între cărăuşi se întîmplă şi un tînăr însurăţel, care, fiind oleacă mai moliu, rămînea în urma celorlalţi, că şi boii se nimeriră tot pe potriva lui. Amu, ce să vezi? Într-o zi, în vreme ce treceau peste un pod, iacă se opri din bun senin carul tînărului însurăţel şi cu toată opinteala boilor şi cu tot ajutorul celorlalţi tovarăşi, carul rămase neclintit.

— Măi omule, n-avem ce-ţi face. Rămîi singurel cum te-a ajuta mintea şi norocul, îi ziseră tovarăşii săi şi-şi văzură mai departe de drum.

Pe cînd stătea bietul însurăţel şi se frămînta că ce să mai facă şi cum să mai dreagă, să poată ieşi la un capăt, iaca numai ce aude un glas hodorogit, venind de sub pod, cum că, dacă vrea să scape de acolo, trebuie să-i juruiască ce are mai scump acasă în clipa aceea, almintere acolo vor putrezi, acolo şi el, şi boii, şi carul.

La-nceput omul crezu că poate e vorba de niscaiva nălucire deşartă, de aceea nu dădu crezare auzului, după ce însă băgă seamă că şi lui îi înţepeniră picioarele, căzu la grijă.

Dacă a văzut bietul de el că s-a trecut lucrul de şagă, îşi luă inima în dinţi şi-i răspunse cam cu frică şi cam în doi peri, că de vreme ce nu ştie la ce anume se gîndeşte domnia sa, asta îl face să nu se poată hotărî a da un răspuns, întrucît nu se îndură să se despartă nici de soţie, nici de casă, nici de dobitoace şi nici de pămînt.

— Vezi-ţi de treabă, omule, că eu nici n-am nevoie de ele. Afară de asta, alegerea o voi face abia peste douăzeci de ani, iar ceea ce-mi voi alege va sta în slujba mea doar trei zile, pe urmă tot al tău rămîne. Auzind acestea, însurăţelul se mai linişti întrucîtva şi, cît de voie, cît de nevoie, slobozi cuvîntul cerut de cel de sub pod, şi-ntr-adevăr, în aceeaşi clipă, boii opintindu-se o şi rupseră din loc şi-ntr-un ceas i-au şi ajuns pe ceilalţi.

Au mers ei cît au mers, povestind întîmplarea şi tot aşa luîndu-se cu vorba, au ajuns, în sfîrşit, la un iaz şi dacă au ajuns, hai să răstoarne acolo cenuşa.

În vremea asta, iacă văzură coborînd spre iaz două raţe sălbatice şi numai cît şi-au atins piepturile de lu-

ciul apei că pe loc toată cenuşa vărsată se prefăcu în mărgăritare de toate mărimile şi de toate culorile, şi scînteiau, măi frate, de-ai fi crezut că s-a revărsat tot cerul acolo.

— Mare minune şi asta, se cruciră cărăuşii, se vede treaba că la drumul ăsta, numai peste ciudăţenii ne-a fost scris să dăm.

Amu, după ce se văzură cu atîta amar de mărgăritare, săracul porunci căruţaşilor să încarce carele cu mărgăritare, ba, drept plată, le plăti şi lor tot în mărgăritare, apoi porniră veseli spre casă, că norocul a fost aşa de darnic cu ei.

La o bucată de vreme de la întîmplarea asta, după ce omul din povestea noastră deveni cel mai bogat din lume, luă un pumn de mărgăritare şi merse la boierul care îl miluise odinioară cu punga de galbeni.

— Te pomeneşti, că mi-ai adus datoria ? întrebă boierul de cum îl văzu păşindu-i pragul.

— Ba nu, cucoane, nu pentru asta am venit. Că de era vorba de asta, puteam şi răsputeam să ţi-o aduc,

fiindcă nu sărăceam dintr-o bagatelă ca aceea, însă de vreme ce nu ne-a fost tocmeala aşa, eu m-am ţinut de cuvînt şi am venit să-ţi arăt că într-adevăr m-am folosit din banii ce mi i-ai dat şi să-ţi mai dovedesc cum că pe vremea cînd ne-am întîlnit la fîntînă, eu aveam numai minte, iar dumneata numai noroc, altminteri nu-mi pot închipui cum ai putut face o învoială care să-ţi fie azi spre pagubă ?

Aceste zicînd, băgă mîna în pungă şi prefiră printre degete frumuseţea de mărgăritare, ca să-i întărîte şi mai tare ciuda.

Tînărul însurăţel, cînd se întoarse acasă de la nenorocita cărăuşie, găsi femeia care îi născuse un băiat de toată frumuseţea. Omul se bucură, întîmplarea căzu în uitare, băiatul creştea, vremea trecea şi toate mergeau spre bine şi fericire. Cînd se împlini sorocul celor douăzeci de ani, părinţii băiatului băgară de seamă că el se cam frămîntă şi parcă s-ar fi pregătind de plecare undeva.

— Da-ncotro, flăcăule ? l-întrebă mirat tatăl său.

— D-apoi dumneata, tătucă, ai uitat că m-ai vîndut

celui de sub pod cînd eram încă în fașă? răspunse Ghiorghilaș, că așa îl chema pe băiat.

Într-adevăr, tatăl său uitase treaba asta, fiindcă de atunci trecură atîția amar de ani, ș-apoi de acolea, el nădăjduise că scurgerea vremii va șterge și puterea jurămîntului rostit la strîmtoare.

Ți-ai găsit însă pe cine să-l joci după plac! Așa că, vrînd nevrînd, flăcăul și-a luat rămas bun de la ai săi, și-n plînsete și bocete a pornit la drum. Cînd a ajuns la podul unde fusese juruit, îl și-aștepta un cal negru ca smoala, fremătînd a nerăbdare.

— Hai, voinicule, mai repede să-l prindem pe stăpîn, c-alminteri te preface și pe tine în dobitoc, cum m-a prefăcut și pe mine la furie, și-n vreme ce zburau pe deasupra nourilor, calul îi povesti pățania care nu se deosebea cu nimic de cea a lui Ghiorghilaș.

Îi mai destăinui că cel de sub pod are și o zînă tot în prinsoare, pe care a blestemat-o să nu poată ieși din odaia ei pînă nu i-a ciocăni la ușă mînă de om pămîntean. Taina asta însă n-o știe nimeni afară de mine, de aceea, eu te sfătui c-atunci cînd zgripțuroiul te va

pune la încercări, ca să-ţi împiedice plecarea, zîna te va putea ajuta.

Ca să-i cunoşti odaia, caut-o pe cea care are şi uşa şi încuietoarea de aramă. În sfîrşit, au zburat ei cît au zburat şi, de la o vreme, calul a coborît într-o curte, în mijlocul căreia se înălţa un palat măreţ, cu totul de marmoră neagră, la fel şi împrejmuirea.

Cel de sub pod i-aştepta de mult pe treptele cerdacului. Şi era, măi oameni buni, o pocitanie de sălbăticiune ce nu s-a mai pomenit de cîndă-i cerul şi pămîntul. Ce vreţi mai mult să vă spun decît că avea trup de maimuţoi, ochi de broscoi şi toată vremea cît stătea sau mergea, dinţii îi clănţăneau ca meliţa.

— Pesemne că nu te prea dădeai venit, voinicule, de mi-ai cam întîrziat oleacă ?

— Nu de asta, întunecimea ta, ci din pricina drumului, c-a fost destul de lung, îngăimă flăcăul, de teamă să nu se strice cu stăpînul chiar de la bun început.

— Bine, bine, hai să te cred pe cuvînt, totuşi, ca să te iert, trebuie să te pun la ispaşă, şi anume, pînă mîine dimineaţă, să-mi faci din muntele cela de colo

ogor cu semănătură, iar la amiază poftesc să mînînc pîine caldă de pe el. Ai înţeles ?

Şi, fără să mai aştepte răspuns, căscă lung — că era grozav de somnoros — şi peste cîteva clipe sforăia de se hurduca pămîntul sub el. Ghiorghilaş, cum îl văzu adormit, se şupuri uşurel în palat şi oblicind odaia zînei, îi bătu în uşă, iar ea prefăcîndu-se în muscă, spre a putea ieşi mai uşor, apoi se prefăcu în fată. Da' ce fată ! Frumoasă şi gingaşă, de rămîneai uimit în faţa ei...

Îi povesti flăcăul pe fugă cine-i şi ce vrea, iar ea, după ce-l ascultă, îl puse să jure că dacă-l ajută o ia de soţie, că altminteri vrăjile zgripţuroiului, aruncate asupra lor, nu se pot desface.

Ghiorghilaş îi jură credinţă şi dragoste, iar spre întărirea jurămîntului schimbară inelele de logodnă.

— De-acu, poţi pleca voinicule şi culcă-te liniştit, că ştiu eu ce am de făcut, zise zîna şi se despărţiră.

Amu, ce-o fi făcut, ce-o fi dres, cine o fi ajutat-o, nu ştiu, destul că a doua zi, toată porunca zgripţuroiului era adusă la îndeplinire întocmai cum o dorise.

Cînd s-a trezit dimineața pocitania și-a văzut ce nu se aștepta să vadă, să crape de ciudă și alta nimic, dar nu-și dădu pe față mînia, ci îi întinse altă cursă, poruncind să dureze, tot pînă a doua zi, pod de marmoră peste pîrîul din apropierea palatului ; drumul pînă la el să fie pardosit cu pietre scumpe, asemenea culorilor din curcubeu, iar pe de-o parte și alta a drumului să crească pomi cu trunchiurile de aur, frunzele de argint, florile de smarald, iar poamele toate în pîrgă, numai bune de mîncat.

La porunca stăpînului, Ghiorghilaș — care-i cunoștea de acum moarea — a înclinat ușor din cap și-a ieșit. După ce faraonul s-a pus pe sforăială, a luat din nou legătură cu zîna, i-a jurat credință, iar ea a avut în schimb grijă ca a doua zi, cum nu te poți uita la soare că te orbește, așa nu te puteai uita la frumusețea și strălucirea celor ce vedeai. Peste tot numai aur, argint, pietre scumpe și smaragd cît cuprindeai cu ochii.

Asemenea priveliște neașteptată îl cam puse în zdruncin pe faraon, că vezi dumneata, îi mai rămăsese doar o singură zi, după învoiala avută, și de-o pierdea și pe

aceea scăpa din gheare bunătate de flăcău, și-apoi deacolea trebuia să vîneze altul, de aceea ce se gîndi, ce se socoti ? Să-i aducă chipurile de la cel de sub pietre cremene și amnar, bine știind că cine-i calcă aceluia pragul nu se mai întoarce teafăr de acolo.

Atîta rău și boală cît avea el nevoie de amnar și cremene, băiatul însă nu putea deschide gura, fiindcă mai avea o zi de slujbă și n-ar fi vrut să se strice cu zgripțuroiul tocmai cînd era gata, gata să iasă la mal, de aceea tăcu și ieșind în curte, așteptă prilejul potrivit și luă din nou legătură cu zîna.

Amu, fie că trebuia să ajungă mai repede, fie că primejdia crescuse, nu știu, atîta știu că de data asta zîna se prefăcu în cal înaripat și merse ea însăși cu el.

Pe drum îl sfătui să nu intre pentru nimica în lume în casa necuratului, ci să vorbească cu el din pragul ușii, iar cînd i-a veni la-ndemînă, să înșface cremenea și amnarul și s-o și șteargă din loc.

Și așa zburară ei ce zburară și cînd au ajuns în preajma sălașului celui de sub pietre, se opriră sub un dîmb ;

zîna se prefăcu repede în muscă, intră în casa capcînului, ochi locul unde se afla cremenea şi amnarul, şi de-acu' Ghiorghilaş ştia ce să facă şi de unde să le ieie.

Veni flăcăul la zgripţuroi, iar acela cînd îl văzu aşa de tînăr şi voinic, începu să-şi lingă botul cu lăcomie şi-nghiţi în sec de bucurie că-i căzuse tocmai la vremea prînzului trufanda ca aceea.

— Poftim de intră, voinicule, şi mai aşteaptă oleacă colo pe laiţă, pînă dau focul în cuptor, că-mi dă aluatul din covată.

S-o creadă el că pregătea cuptorul pentru pîine, dar, cu atît mai bine, că abia aştepta să intre întunecatul în odaia unde era cuptorul, că numai ce-i trînti uşa în spate şi împinse zăvorul, înşfăcînd cremenea şi amnarul de pe prichiciul hornului. Apoi o luă la sănătoasă şi-ntr-o fărîmă de ceas a şi ajuns la cel de sub pod.

Acela, cînd îl văzu, se învineţi de mînie şi tremura de parcă l-ar fi apucat ducă-se pe pustie.

La dreptul vorbind, avea şi de ce, fiindcă de-acum se împlinise sorocul slujbei şi deci băiatul scăpase de sub legămîntul vrăjii.

— Poftim, stăpîne, ţi-am adus cele poruncite. De-acu te las cu bine.

— Mai ai oleacă de răbdare, pînă mîine, răspunse mînios împieliţatul şi trîntindu-i uşa în nas intră în odaie şi se puse pe sforăială.

Dacă a văzut Ghiorghilaş că treburile s-ar mai putea încurca, luă zîna, trecură şi pe la grajd şi încălecînd pe aici ţi-i drumul. Au zburat ei cît au zburat, dar de la o bucată de cale, băgară seamă că vine în urma lor un nour negru ca noaptea.

— Să ştii, voinicule, că s-a luat pe urmele noastre cel de sub pod, zise zîna.

— Şi-atunci, ce-i de făcut ? întrebă Ghiorghilaş.

— Scăpăm noi şi de asta, n-avea nici o grijă, îl linişti zîna, însă mai jură-mi încă o dată că ai să te ţii de cuvînt în ceea ce mi-ai făgăduit.

— Îţi jur pe tot ce vrei.

— Bine, şi zîna îl prefăcu în aceeaşi clipă în băie-

taș, pe cal, în iedișor, iar ea se prefăcu într-o pajiște verde, smălțuită cu flori de toată frumusețea.

Cînd se opri norul în dreptul lor și-l întrebă pe băiețaș dacă nu cumva a văzut trecînd pe acolo un flăcău și-o fată, băiețașul, ca și cum nici nu i-ar fi înțeles limba, strînse nevinovat din umeri și-și urmă mai departe joaca. Dacă a văzut întunecatul că n-are cu cine se-nțelege, făcu calea întoarsă, supărat foc, fiindcă-i scăpase dintr-o dată tustrei mușteriii.

După ce se depărtă colo binișor, de nu se mai zărea decît ca o umbră de pasăre, fugarii își luară din nou chipurile avute și porniră mai departe la drum. Abia apucară însă a se înălța în slava cerului, că zgripțuroiul răzgîndindu-se se întoarse înapoi pe urmele lor, ba chiar și mai vijelios ca-nainte.

— Voinicule, acu' să fii cu băgare de seamă, ca nu care cumva să-ți fure ochii căpcăunul, deoarece el anume pentru asemenea treabă s-a întors înapoi, zise zîna, și cum spuse acestea, își prefăcu logodnicul în rățoi, pe cal în trestie, iar ea se prefăcu în iaz.

Cel de sub pod pesemne că nu bănuia ceva, de vreme ce s-a oprit drept pe malul iazului și a și-nceput a-l trage pe rățoi de limbă, și a-l tot suci și învîrti, doar, doar, doar l-a smoni să se apropie de mal. Însă degeaba, că rățoiul deși-i răspundea, totuși se ținea mereu cu spatele spre el.

S-a ținut el așa cît s-a ținut tare, dar de la o vreme uită de sfaturile zînei și, fără să vrea, întoarse capul spre întunecat.

Ei bine, ce să vă spun, n-a fost nevoie nici de-o fărîmă de clipă, că împelițatul i-a și furat ochii și pe aici ți-i drumul.

După ce plecă zgripțuroiul, veni zîna la Ghiorghilaș și-l luă la certat :

— Ei, voinicule, ai văzut ce-ai pățit, dacă nu m-ai ascultat ?

Ghiorghilaș tăcea, că se simțea vinovat. Zîna, urmă : Dacă vrei să-ți capeți vederile, ia mai jură-mi încă o dată credință și dragoste și pe urmă am să încerc eu să descurc lucrurile.

Îi jură flăcăul credință pentru nu știu a cîta oară, iar zîna se prefăcu repede în muscă și-și luă zborul pe urmele întunecatului.

Îl ajunse tocmai cînd dumnealui se hodinea lîngă o fîntînă și ca să nu piardă ochii furați îi învelea într-o băsmăluță și-i punea alături pe-o lespede, lîngă ghizdelele fîntînii.

Zîna, cum îi zări, nici una, nici două, îi scoase încetișor din băsmăluță și-i puse în loc două pietricele și întinde-o din loc.

Ce să vă mai spun ca să nu lungesc vorba, decît că zgripțuroiul, abia cînd a ajuns acasă și-a dat seama c-a fost tras pe sfară, dar, de acu' era prea tîrziu să-i mai poată ajunge din urmă.

În sfîrșit, cei doi logodnici ajunseră cu bine și cu sănătate pe meleagurile lui Ghiorghilaș. Înainte însă de a intra în sat, zîna se opri și-i spuse așa :

— Dragul meu, din clipa asta, noi am scăpat tustrei de vrăjile celui de sub pod, așa că putem merge fără frică, fiecare, pe la sălașele lor, mulțumiți că ne-am ajutat după putere unul pe altul. Tu, voinicule, dacă te

mai ţii de jurămîntul pe care mi l-ai făcut, du-te acuma singurel acasă şi spune-le la ai tăi că ţi-ai găsit mireasă pe unde ai fost şi-ai umblat şi, dacă ei mă vor vrea, eu merg cu tine şi rămîn soţia ta, dacă nu, plec fără nici o supărare în lumea mea, fiindcă cu sila nu vreau să mă bag în sufletul nimănui. Pînă vii, mă prefac în porumbiţă şi te aştept aici pe creanga asta.

Ghiorghilaş îi mai jură încă o dată credinţă şi îmbrăţişînd-o porni spre casă.

Cînd îl văzură ai săi intrîndu-le în ogradă, nu mai ştiau ce să facă de bucurie.

Repede s-au strîns finii şi vecinii, neamurile şi cumetrii, care de pe unde se afla, şi s-a încins, măi tată, un chef, de credeai că-i nuntă. Ghiorghilaş bea şi se veselea, iar zîna stătea în pom şi aştepta răspuns.

Cum însă oamenii la un pahar de vorbă leagă repede prietenii, fac jurăminţi, pun la cale încuscriri şi cîte şi mai cîte, că aşa-i obiceiul de cînd lumea şi pămîntul, iacă neamurile se legară şi de capul lui Ghiorghilaş şi nici una, nici două, l-au şi colăcit c-o fată din sat şi,

ca să nu-i mai dea vreme de răzgîndire, au şi început pregătirile de nuntă.

Flăcăul a intrat fără să-şi dea seama în danţ şi-a uitat de jurămintele ce le făcuse logodnicii sale, de aceea, cînd neamurile i-au pus la cale însurătoarea, el n-a mai zis nu. Zîna, dacă era zînă năzdrăvană, ştia de toate cele ce se puseseră la cale, ş-atunci se prefăcu în rîndunică şi se mută chiar sub streaşina casei lui Ghiorghilaş, drept deasupra uşii şi de acolo vedea toată mişcarea şi auzea toată vorbăraia.

Amu, după ce s-au început pregătirile şi s-au adunat femeile la treabă, zîna s-a prefăcut într-o fetişoară sărăcuţă şi orfană şi intrînd chipurile ca din întîmplare acolo se rugă s-o lese şi pe ea să le dea o mînă de ajutor.

Femeile se învoiră şi o puseră la frămîntat. Ea care, atîta şi aşteptase, odată numai ce-şi suflecă bucuroasă mînicile, şi unde mi s-a pus pe treabă de se minunau şi celelalte gospodine de unde atîta putere şi hărnicie într-o mînă de fetişoară ca aceea.

Făcu ea ce făcu şi dădu la o parte o bucăţică de aluat şi încropi din el doi hulubaşi pe care, după ce-i scoase din cuptor, îi dădu bucătăresei cu rugămintea să-i puie în faţa tinerilor însurăţei, cînd or fi să steie la masa de cununie.

Bucătăreasa, de bună credinţă, sau poate ca să stîrnească oleacă de rîs, după cum e obiceiul la treburi de aceste, se potrivi rugăminţii copilei şi făcu întocmai. Şi acu' ce să vezi ? Pe cînd cheful era în toi şi toată lumea se ospăta şi se veselea, în frunte cu mirele şi mireasa, iaca numai ce se pomeniră, măi frate, că hulubaşii prind viaţă şi încep a gurlui, şi-a ţopăi, şi a se drăgosti, şi a-şi jura credinţă pînă la moarte, şi nu numai atît, ci se potrivea şi glasul întocmai ca al lui Ghiorghilaş şi al zînei.

Cînd văzu mirele minunea asta rămase înlemnit şi, fără să spuie măcar un singur cuvînt, se ridică de la locul său şi alergă într-un suflet la zînă. Ea, prefăcută de data asta în fată, stătea rezemată de trunchiul copacului şi plîngea.

— Vai, dragă, te rog să-mi ierţi întîrzierea, încercă să se dezvinovăţească Ghiorghilaş.

— Vezi-ţi de treabă, voinicule, că pe mine nu m-a lovit întîrzierea ta, ci uitarea şi călcarea jurămîntului, de aceea rămîi sănătos şi fericit ; se vede treaba că tot e adevărată vorba din bătrîni că apa trage la matcă şi omul la cine-i seamănă.

Aceste zicînd, zîna se prefăcu în porumbiţă, şi luîndu-şi zborul plecă în lumea ei pentru totdeauna.

CUPRINS

NOROCEL-DEGEȚEL 5

GĂINA BOGHETĂ CU INIMA VRĂJITĂ . 21

NOROCUL ȘI MINTEA 37

Lector : IOANA RICUS
Tehnoredactor : ELENA GĂRĂJĂU

Dat la cules 11.XI.1977. Bun de tipar 9.III.1978. Apărut 1978. Comanda nr. 1546. Tiraj 60095 ex. broșate. Coli de tipar 2½

Tiparul executat sub c-da nr. 4306 la Întreprinderea poligrafică Galați
B-dul George Coșbuc nr. 223 A
Republica Socialistă România

Lei 1,50